

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 16630
Tarih : 30.09.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.30/9/2021

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme	
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih :	01 Ekim 2021	Esas No. 2/3852

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
30 Eylül 2021
Numara.

TBMM GENEL EVRAK
30 Eylül 2021
No. 886326
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

TCK'nın 299. Maddesinde tanımlanan Cumhurbaşkanına hakaret suçunu işleyen kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun alenen işlenmesi halinde verilecek ceza altıda bir oranında artırılır. Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması Adalet Bakanının iznine bağlıdır. Fakat Adalet Bakanı izni tamamen prosedür olup, hakkında izin verilmeyen kimse bugüne kadar olmamıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın göreve başladığı 28 Ağustos 2014 tarihinden itibaren, Cumhurbaşkanına hakaret iddiasıyla birçok vatandaş hakkında kamu davası açılmıştır. Öte yandan bu ifadelerin birçoğu Anayasa, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve iç hukuk düzenlemelerimiz uyarınca, ifade hürriyeti kapsamındadır. Yapılan yargılamalar vatandaşlar üzerinde baskı aracına dönüşmüş durumdadır. Şiddet içermeyen veya şiddeti teşvik etmeyen ifadelerin kullanılmasında cezalandırılması yoluna gidilmesinde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 25. Maddesi; "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz." 26. Maddesi; "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir." hükümlerini içermektedir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yönelik her türlü eleştiri soruşturma, ceza, tutuklama gibi tehditlerle karşı karşıya bırakılmakta, toplum sindirilmeye çalışılmaktadır. Mahkemelerce de bu konuda verilebilecek bir cezanın düşünce ve ifade özgürlüğü açısından ihlale yol açacağı ve ilerleyen aşamada bu ihlalin tespitiyle birlikte ülkenin tazminata mahkûm olacağı açıktır. Bu konuda AİHM içtihatları doğrultusunda bir karar veren bir yargıcın inandırıcılıktan yoksun her çeşit suçlamayla karşı karşıya kalabileceği, mesleğinden olabileceği açıktır.

Anayasanın 90/5. Maddesi uyarınca usulüne uygun yürürlüğe giren uluslararası sözleşmeler kanun hükmündedir. Bu kapsamda AİHS'de düzenlenen hak ve özgürlükler iç hukukun bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Sözleşme'nin 9. Maddesi inanç özgürlüğünü, 10. Maddesi ifade özgürlüğünü ve 11. Maddesi örgütlenme özgürlüğü hükümlerini düzenlemekte ve güvence altına almaktadır. AİHM kararlarında en çok yer tutan ifadeler siyasi nitelikli ifadelerdir. AİHM siyasi ifade özgürlüğüne diğer ifade türleri ile karşılaştırıldığında ayrıca bir önem atfetmektedir. AİHM'e göre siyasi tartışma özgürlüğü "Tüm demokratik sistemlerin temel ilkesidir" Mahkemeye göre hükümetler yalnızca yasama organı ve yargı tarafından denetlenmemelidirler, hükümetler aynı zamanda halk ve kitlesel medya tarafından da denetlenmeleri gerekmektedir. Hükümetler hem ağır eleştirilere hoşgörü göstermeli hem de öngördükleri sınırlayıcı önlemlerin ifade özgürlüğü üzerinde caydırıcı etki doğurmasını engellemelidirler. AİHM'in siyasi ifadeler konusundaki yaklaşımına göre kamusal organların denetimi bir yurttaşlık görevidir ve yurttaşların bu görevi yerine getirirken ağır ve sert bir üslup kullanması mümkündür. Mahkemeye göre hükümet kendisine yöneltilen ağır ve sert eleştirilere etkili bir şekilde cevap verebilecek konumdadır. Özellikle siyasetçilerin ifade özgürlüğünü kullandığı durumlarda daha az sınırlayıcı olabilecek müdahaleye başvurusu beklenmektedir. Anayasa Mahkemesine göre hükümetlere ve siyasetçilere yöneltilen eleştirinin sınırı da özel kişilere göre daha geniştir. Siyasi tartışma özgürlüğünün 'tüm demokratik sistemlerin temel ilkesi' olduğu göz önüne alındığında diğer ifade türlerine nazaran, başvuru konusu konuşmalardaki gibi siyasal politikaları veya açıklamaları muhalif bir tarzda ele alan siyasi ifade özgürlüğüne ayrıca önem vermek gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu koşullar altında; AİHM tarafından açıkça AİHS'e aykırı olduğu saptanmış olan TCK'nın 299. Maddesinin, Anayasa Mahkemesinin içtihadının açıkça gösterdiği üzere, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca AİHS'in 10. Maddesi karşısında esas alınması mümkün değildir. Bu madde zımnen ilga edilmiştir. Avrupa Konseyi'ne üye hiçbir ülkede devlet başkanına hakaret edildiği gerekçesiyle soruşturma açılmazken 299. Madde dayanak gösterilerek hakkında iddianame düzenlenen, tutuklanan herkesin ifade özgürlüğü sistematik olarak ihlal edildiği için bu maddenin yürürlükten kaldırılması elzemdir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 299 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında açıklama ve eleştiriler bu suç tipi yönünden cezalandırılmaz.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.